EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 10.11.2022.
COM(2022) 580 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Izvješće Komisije Europskom Parlamentu i Vijeću u skladu s člankom 14. stavkom 3. Uredbe (EU) 2019/880 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o unosu i uvozu kulturnih dobara

Sadržaj

1. UVOD ... 3
2. ZADANI CILJEVI ... 4
3. ARHITEKTURA PROJEKTA I PRISTUP PLANIRANJU ... 5
   Faza 1. – konceptualizacija ... 5
   Faza 2. – razvoj sustava: ... 5
   Faza 3. – uvođenje i rad: ... 5
4. PREGLED NAPRETKA ... 6
   Donošenje provedbenih odredbi ... 6
   Konceptualizacija – poslovni model ... 6
   Definicija projekta – dokument o viziji ... 6
   Razvoj projekta ... 7
   Metodologija: pristup koji se upotrebljava za provedbu sustava UKD ... 8
   Opće planiranje ... 8
   Zahtjev za promjene ... 9
   Vanjske sinergije ... 9
   Suradnja glavnih uprava TAXUD i SANTE ... 9
   Rad s Projektnom skupinom za „digitalizaciju kulturnih dobara” ... 9
5. RIZICI OD KAŠNJENJA ... 10
   Rizik 1. – raspodjela osoblja ... 10
   Rizik 2. – pandemija bolesti COVID-19 i kriza u Ukrajini ... 10
   Rizik 3. – prijedlog za okruženje jedinstvenog sučelja EU-a za carinu ... 11
   Mjere ublažavanja ... 11
6. ZAKLJUČCI ... 11

PRILOG I.: VIŠEGODIŠNJE STRATEŠKO PLANIRANJE ... 13

PRILOG II.: GLAVNE FAZE PROJEKTA I VREMENSKI OKVIR KRITIČNIH KLJUČNIH TOČAKA ... 15

POJMOVNIK

Poslovni model	Dokument u kojem se navodi obrazloženje informatičkog projekta i definiraju njegovi proračunski zahtjevi.
Dokument o viziji	U dokumentu o viziji razrađuju se pretpostavke iznesene u dokumentu o poslovnom modelu. Bilježi se partnerstvo vlasnika sustava/dobavljača sustava i razumijevanje sustava u vrijeme izrade dokumenta.
Sustav UKD	Sustav za uvoz kulturnih dobara – centralizirani elektronički sustav za uvoz kulturnih dobara.
TRACES	Trade Control and Expert System – višejezična internetska platforma Europske komisije za sanitarne i fitosanitarne certifikate.
EU CSW-CERTEX	Jedinstveno sučelje EU-a – razmjena certifikata.
VFO	Višegodišnji financijski okvir; dugoročni proračun EU-a, koji traje od 2021. do 2027.
MPP	Model poslovnog procesa – model poslovnog procesa na razini aplikacije opis je cijelog poslovnog procesa i protoka informacija aplikacije, čime se dovršava model poslovnog procesa sustava koji je izrađen u fazi „specifikacija sustava” i uzimaju u obzir potrebe aplikacije.

1. UVOD

Uredbom (EU) 2019/880 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019.[1] o unosu i uvozu kulturnih dobara (dalje u tekstu „Uredba") nastoji se spriječiti nezakonita trgovina kulturnim dobrima, posebno ako ona pridonosi financiranju terorističkih aktivnosti, te se zabranjuje uvoz kulturnih dobara nezakonito izvezenih iz trećih zemalja na carinsko područje Unije.

Uredbom se propisuju uvozne dozvole za uvoz određenih kulturnih dobara koja se smatraju osobito ugroženom baštinom (točnije arheološki predmeti i dijelovi raskomadanih spomenika), a za ostala koja se smatraju manje ugroženima propisuju se izjave uvoznika i osigurava se njihovo podvrgavanje jedinstvenim kontrolama pri uvozu na carinsko područje Unije. Određeni uvoz kulturnih dobara koja su namijenjena za posebne svrhe (obrazovne, znanstvene ili istraživačke) izuzet je iz tih zahtjeva koji se odnose na dokumentaciju.

Obveza uvoznika da ishode uvoznu dozvolu ili sastave i podnesu izjavu uvoznika carinskim tijelima počet će se primjenjivati tek kad centralizirani elektronički sustav (sustav UKD) postane operativan.

Sustav UKD neće služiti samo kao sredstvo za ispunjavanje formalnosti gospodarskih subjekata, već i za pohranu i razmjenu informacija među tijelima država članica zaduženima za provedbu Uredbe (carinska i kulturna tijela).

Dobro funkcioniranje sustava UKD usko je povezano s uspjehom okruženja jedinstvenog sučelja EU-a za carinu[2], kojim se nastoji pružiti pravna osnova za funkcioniranje jedinstvenog sučelja EU-a za razmjenu certifikata (EU CSW-CERTEX). „Okruženje jedinstvenog sučelja EU-a za carinu" osmišljeno je kako bi se osiguralo brže i učinkovitije dijeljenje elektroničkih podataka među nacionalnim carinskim tijelima i regulatornim tijelima EU-a u svim područjima politike, čime se stvara digitalni okvir za pojačanu suradnju među svim graničnim tijelima i olakšavaju administrativne provjere u trenutku carinjenja.

EU CSW-CERTEX središnji je element jedinstvenog sučelja EU-a, koji Komisija razvija kako bi povezala nacionalna okruženja jedinstvenog sučelja za carinu sa sustavima ili bazama podataka Unije koji se koriste za upravljanje necarinskim zahtjevima, što bi svim relevantnim tijelima omogućilo pristup relevantnim podacima i jednostavniju suradnju pri graničnim kontrolama.

EU CSW-CERTEX obuhvaća sustave razmjene za više drugih necarinskih formalnosti koje se nalaze u bazama podataka EU-a i koje su uređene pravnim aktima pod odgovornošćuviše uprava Komisije, uključujući formalnosti povezane s kulturnim dobrima.

Svakih 12 mjeseci od stupanja na snagu Uredbe i do uspostavljanja operativnosti sustava UKD Komisija treba podnijeti izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o napretku u uspostavljanju elektroničkog sustava.

[1] SL L 151, 7.6.2019., str. 1.–14.

[2] Očekuje se da će Uredba o uspostavi okruženja jedinstvenog sučelja EU-a za carinu biti službeno donesena i objavljena u četvrtom tromjesečju 2022. Vidjeti prijedlog o jedinstvenom sučelju: https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2020-10/201028_commission_proposal_single_window.pdf

Komisija je svoje prvo godišnje izvješće o napretku predstavila u lipnju 2020.[3] U njemu su opisane mjere koje su službe Komisije poduzele u prvoj godini nakon stupanja Uredbe na snagu, i to: (a) pripremne aktivnosti za donošenje potrebnih provedbenih odredbi i (b) savjetovanja s državama članicama u okviru Stručne skupine za carinska pitanja povezana s kulturnim dobrima i Projektne skupine za uvoz kulturnih dobara.

Drugo godišnje izvješće o napretku podneseno je u srpnju 2021.[4] U njemu je predstavljen ostvareni napredak u donošenju Provedbene uredbe Komisije (EU) 2021/1079[5], kao i uvođenje faze 1. – „konceptualizacija" projekta UKD, rad Projektne skupine koja je osnovana u tu svrhu te napredak poslovnog modela i dokumenta o viziji za projekt UKD.

Treće godišnje izvješće o napretku obuhvaća razdoblje od srpnja 2021. do lipnja 2022. Radi cjelovitosti ovdje su ukratko spomenuti i zadani ciljevi, arhitektura projekta i pristup planiranju, koji su detaljno navedeni u prvom godišnjem izvješću o napretku. Ukupna procjena postignutog napretka i utvrđeni rizici od kašnjenja sažeti su u odjeljku sa zaključcima ovog izvješća.

2. ZADANI CILJEVI

Sustav UKD treba postati operativan najkasnije do 28. lipnja 2025. jer će putem njega od tog datuma svi gospodarski subjekti obvezno morati ishoditi uvozne dozvole ili podnositi izjave uvoznika carinskim tijelima kako bi mogli zakonito uvoziti[6] posebne kategorije kulturnih dobara u Uniju.

Nakon što je u lipnju 2021. donesena Provedbena uredba Komisije (EU) 2021/1079 i odobren dokument o viziji, započela je faza razvoja sustava UKD. Ona će trajati oko dvije godine, nakon čega će započeti treća faza. U trećoj fazi sustav UKD povezat će se sa sustavom EU CSW-CERTEX kako bi se omogućila razmjena dokumenata s carinskim sustavima država članica. Istodobno će se organizirati obuke za upoznavanje carinskih uprava s operativnim funkcionalnostima sustava UKD.

Uz druge aktivnosti službi Komisije u području carine, projekt o uvozu kulturnih dobara temeljito se planira i u okviru revizije višegodišnjeg strateškog plana za carinske informacijske sustave 2019.[7] (MASP-C rev. 2019.). Izvadak o planiranju projekta o uvozu kulturnih dobara iz revizije višegodišnjeg strateškog plana za carinu 2019. nalazi se u Prilogu I. ovom izvješću (tablica 1.).

Kako je već objašnjeno, dio projekta o uvozu kulturnih dobara razvijen je i u okviru okruženja jedinstvenog sučelja EU-a za carinu (projektni sažetak 1.13. revizije višegodišnjeg strateškog plana za carinu 2019.), čiji je ključan informatički sustav EU CSW-CERTEX. Izvadak o planiranju sustava EU CSW-CERTEX iz projektnog sažetka 1.13. višegodišnjeg strateškog plana za carinu nalazi se u Prilogu I. ovom izvješću (tablica 2.).

---

[3] COM(2020) 342 final
[4] COM(2021) 358 final
[5] Provedbena uredba Komisije (EU) 2021/1079 od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu određenih odredbi Uredbe (EU) 2019/880 Europskog parlamenta i Vijeća o unosu i uvozu kulturnih dobara; SL EU L 234 od 2.7.2021., str. 67.
[6] U Uredbi se „uvoz" definira kao stavljanje robe u sljedeće carinske postupke: puštanje u slobodni promet; skladištenje u carinskim skladištima ili slobodnim zonama; privremeni uvoz i upotreba u posebne svrhe, među ostalim za unutarnju proizvodnju.
[7] Vidjeti https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/electronic-customs_en.

3. ARHITEKTURA PROJEKTA I PRISTUP PLANIRANJU

Kao što je analitički objašnjeno u prvom godišnjem izvješću o napretku, arhitektura projekta temelji se na metodologiji propisanoj u reviziji višegodišnjeg strateškog plana za carinu 2019. i njezinim prilozima, uključujući program za upravljanje[8], EU-ovu politiku modeliranja carinskih poslovnih procesa[9] i informatičku strategiju[10]. Sveobuhvatan plan s glavnim fazama projekta i kritičnim ključnim točkama podrobno je objašnjen u Prilogu II.

Iako se projekt razvija istodobno na nekoliko razina, može se figurativno podijeliti na sljedeće tri faze.

Faza 1. – konceptualizacija: prvo se priprema poslovni model, u kojem se obrazlaže projekt i utvrđuju proračunski zahtjevi. Nakon toga izrađuju se razina 3. (MPP-ovi zahtjeva korisnika) i razina 4. (MPP-ovi funkcionalnih zahtjeva) radi stvaranja vizualne reprezentacije poslovnih procesa i detaljnih funkcionalnih zahtjeva kako bi se osiguralo da će predviđeni operativni informatički sustav funkcionirati onako kako je utvrđeno u zakonodavstvu. Zatim se sastavlja dokument o viziji, u kojem se navode podrobnije informacije povezane s definicijom projekta u smislu arhitekture, troškova, vremena i rizika te informacije kao što su ključne etape, rezultati i organizacija projekta. Ti dokumenti odražavaju rasprave i sadržaj provedbenog akta koji izrađuje Komisija.

Faza 2. – razvoj sustava: u skladu s odredbama provedbenog akta i izrađenim korisničkim zahtjevima i funkcionalnim specifikacijama sustava razvijaju se tehničke specifikacije o načinu gradnje sustava. Te tehničke specifikacije uključuju: arhitekturu koja će se upotrebljavati, poruke koje trebaju dostaviti gospodarski subjekti, sučelja prema drugim sustavima, planove ispitivanja itd.

Kad dizajn sustava bude spreman u konceptualnom smislu i kad se ostvare rezultati navedeni u tablici 1., ključnim točkama 1. i 3. (vidjeti Prilog I.), započinje opsežniji rad te se aspekti koji su više tehničke prirode obrađuju u dokumentima Specifikacija aplikacije i usluga te Tehničke specifikacija sustava, kojima se konkretiziraju dokument o poslovnom modelu (pripremljen tijekom faze 1.) i dokument o viziji (pripremljen tijekom faze 2.). UKD će se ugraditi u postojeću platformu TRACES i stoga će se za njega upotrebljavati većina postojećih specifikacija, arhitekture, poruka i sučelja.

Faza 3. – uvođenje i rad: započinje stvarna faza razvoja informatičkog sustava (faza izgradnje), nakon koje slijedi prijelazna faza u kojoj se rane inačice sustava UKD postupno uvode za različite skupine korisnika i provode se ispitivanja kako bi se osiguralo da do 28. lipnja 2025. gospodarski subjekti i nadležna tijela budu sposobni i dobro obučeni za upotrebu sustava. Nakon te faze slijedi razdoblje od šest mjeseci pružanja podrške, u kojem će se sustav podešavati u skladu sa svim operativnim potrebama koje bi se mogle pojaviti tek nakon što informatički sustav postane obvezan, i u svrhu osiguravanja nesmetanog rada.

Treba napomenuti da će sustav UKD biti povezan s carinskim tijelima država članica sustavom EU CSW-CERTEX do 3. ožujka 2025., slijedom prijedloga Komisije o okruženju jedinstvenog sučelja EU-a za carinu[11], što će carini omogućiti automatsku kontrolu

[8] https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2019_masp_annex3_en.pdf
[9] https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2019_masp_annex4_en.pdf
[10] https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2019_masp_annex5_en.pdf
[11] Politički trijalog među visokim predstavnicima Glavne uprave TAXUD, Europskog parlamenta i predsjedništva Vijeća održan je 19. svibnja 2022. te su pregovori bili uspješni. Suzakonodavci su potvrdili dijelove teksta o kojima je privremeno postignut dogovor na tehničkoj razini i postigli su politički dogovor o više

dokumenata izdanih za uvoz kulturnih dobara. Za tu je aktivnost potrebno ispitivanje usklađenosti.

4. PREGLED NAPRETKA

Donošenje provedbenih odredbi
U prethodnoj fazi Komisija je donijela potrebne provedbene odredbe za uspostavljanje elektroničkog sustava. Kako bi dobila bolju perspektivu s gledišta praktične provedbe, opsežno se savjetovala s predstavnicima država članica u Stručnoj skupini za carinska pitanja povezana s kulturnim dobrima[12] i u Odboru za kulturnu robu.

Službe Komisije su redovito obavješćivale udruženja tržišta umjetnina o napretku rada kako bi praktična provedba Uredbe bila dobro prilagođena stvarnim uvjetima na tržištu. Tijekom postupka donošenja nacrt provedbenog akta stavljen je na raspolaganje i na internet radi savjetovanja s dionicima tijekom četverotjednog razdoblja.

Konceptualizacija – poslovni model
Odbor za informacijsku tehnologiju i kibersigurnost (ITCB)[13] Europske komisije odobrio je poslovni model 23. rujna 2020., a Koordinacijska skupina za elektroničku carinu (KSEC)[14] 16. listopada 2020. bez primjedbi. U okviru poslovnog modela istražuju se različite alternative i potvrđuje se da je sustav TRACES, koji je uspostavljen u sklopu Glavne uprave za zdravlje i sigurnost hrane (Glavna uprava SANTE), najprikladnija platforma za razvoj sustava UKD jer je većina funkcionalnosti potrebnih za sustave certificiranja i izdavanje dozvola dobro razvijena na toj platformi.

Definicija projekta – dokument o viziji
U dokumentu o viziji dodatno se razrađuje početna procjena iz poslovnog modela i detaljno se opisuju metodološki pristup, upravljanje projektom i sinergije s drugim projektima. Kao rezultat toga sustav UKD razvijat će se u partnerstvu Glavne uprave za oporezivanje i carinsku uniju (Glavna uprava TAXUD) i Glavne uprave SANTE, oslanjanjem na dugoročnu suradnju i sinergiju između tih dviju glavnih uprava za suradnju carine i nadležnih tijela partnera, koja se do danas pokazala vrlo uspješnom u području kontrola uvoza životinja, hrane i stočne hrane. Koordinacijska skupina za elektroničku carinu (KSEC) 25. lipnja 2021. odobrila je dokument o viziji.

---

dodatnih tema koje su proizašle iz njihovih predloženih izmjena izvornog prijedloga Komisije. Očekuje se da će se Uredba o uspostavi okruženja jedinstvenog sučelja EU-a za carinu službeno donijeti i objaviti u četvrtom tromjesečju 2022.

[12] Stručna skupina je forum za raspravu o provedbenim pitanjima zakonodavstva Unije o kulturnim dobrima koja se odnose na carinu, a posebno Uredbe (EU) 2019/880 o unosu i uvozu kulturnih dobara i Uredbe (EZ) br. 116/2009 o izvozu kulturnih dobara.

[13] Odbor za informacijsku tehnologiju i kibersigurnost (ITCB) Europske komisije stalna je podskupina Korporativnog upravnog odbora. Omogućuje da se resursi i ulaganja u informacijsku tehnologiju učinkovito upotrebljavaju i da poslovne potrebe podupiru učinkoviti, sigurni i izdržljivi komunikacijski i informacijski sustavi, u skladu s načelima zaštite osobnih podataka. Nadgleda provedbu digitalne strategije Europske komisije.

[14] KSEC se sastoji od predstavnika svih država članica (i zemalja kandidatkinja), koje su ovlastile njihove uprave i koji imaju kompetencije u područjima kao što su zakonodavstvo, procesi i MPP, upravljanje projektima, puštanje u rad, planiranje i informatičko-tehnički aspekti.

Razvoj projekta

Budući da je već doneseno zakonodavstvo[15] kojim se određuju funkcioniranje i zakonski rokovi sustava UKD, tehničke aktivnosti dobro su napredovale tijekom razdoblja izvješćivanja. Države članice preispitale su razinu 3. (MPP-ovi zahtjeva korisnika) i razinu 4. (podrobni MPP-ovi funkcionalnih zahtjeva) te su one objavljene putem sustava ARIS[16] Publisher. Taj paket sadržava prvu inačicu MPP-ova, no tijekom faze razvoja bit će potrebna dodatna ažuriranja.

Nakon toga je u prvom tromjesečju 2022. sastavljen i dostavljen dokument o kriterijima za prihvatljivo poslovanje. Taj dokument služi kao vodilja za provedbu svih poslovnih ispitivanja, među ostalim ispitivanje prihvatljivosti, kako bi se provjerilo je li provedba u skladu sa specifikacijama sustava i aplikaciji. Dokument sadržava sve ispitne scenarije[17] koji su potrebni za sveobuhvatno ispitivanje poslovnih zahtjeva[18] i funkcionalnih zahtjeva[19] za sustav UKD kako bi se osiguralo da je sustav upotrebljiv za sve utvrđene poslovne potrebe. U svrhu te provjere postoje četiri skupine ispitnih scenarija kojima se opisuju poslovni procesi povezani s poslovnim područjima koja su obuhvaćena dokumentom o kriterijima za prihvatljivo poslovanje, odnosno 1. uvozna dozvola za kulturna dobra, 2. izjava uvoznika za kulturna dobra, 3. dokument s općim opisom i 4. administrativna suradnja.

Ispitni scenariji redoslijedi su koraka kojima se opisuju cjeloviti procesi, kako su utvrđeni u MPP-ovima razine 4. Na temelju njih sastavljeni su ispitni slučajevi[20] i definirani specifični ispitni slučajevi za određene scenarije. Ispitni slučajevi predstavljaju različite tijekove rada određenog scenarija, ovisno o ulaznim parametrima, preduvjetima i svim informacijama koje se nalaze u skupu podataka. Provedba svih ispitnih slučajeva za određeni scenarij omogućuje provjeru cjelovitog procesa radi utvrđivanja pozitivnih i negativnih tijekova.

Budući da će sustav UKD biti modul sustava TRACES za koji je već osmišljeno sučelje, potrebno je uskladiti uvoznu dozvolu, izjavu uvoznika i dokument s općim opisom s postojećim sučeljem. Stoga se okruženje TRACES mora konfigurirati i opremiti ispitnim podacima kako bi se omogućila i osigurala provedba svih ispitnih scenarija i slučajeva.

Stoga su s pomoću dokumenta o kriterijima za prihvatljivo poslovanje izrađene korisničke priče, koje su povezane s ispitnim slučajevima definiranima u tom dokumentu kako bi se provjerile informacije koje su potrebne razvojnim inženjerima da procijene i provedu funkcije potrebne za ispunjenje zahtjeva. Za izradu i praćenje tih priča upotrijebljen je alat Jira, softverska aplikacija koja se upotrebljava za upravljanje projektima, kako bi se osiguralo praćenje napretka i posebnih pojedinosti povezanih s radom u obliku struktura koje su

[15] Uredba (EU) 2019/880 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o unosu i uvozu kulturnih dobara te Provedbena uredba Komisije (EU) 2021/1079 od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu određenih odredbi Uredbe (EU) 2019/880 Europskog parlamenta i Vijeća o unosu i uvozu kulturnih dobara.

[16] Architecture of Integrated Information Systems (ARIS) okvir je za upravljanje poduzećima koji nudi metode i tehnike za upravljanje poslovnim procesima.

[17] Ispitni scenarij skup je ispitnih slučajeva kojima se osigurava da se tijekovi poslovnih procesa ispituju od početka do kraja, kako su opisani u MPP-ovima razine 4.

[18] U poslovnim zahtjevima ističu se glavni poslovni koraci ili funkcije koje se moraju provesti kako bi se uspješno obavila zadaća i logičko grupiranje zadaća ili procesa, neovisno o tome je li uključen sustav.

[19] Funkcionalnim zahtjevom opisuje se specifično ponašanje ili funkcija sustava. Njime se opisuje što bi se sustavom trebalo postići. Svaki funkcionalni zahtjev trebao bi odgovarati poslovnom zahtjevu, ali jedan poslovni zahtjev može imati više funkcionalnih zahtjeva.

[20] Ispitni slučaj je kombinacija ulaznih podataka (skupovi podataka), preduvjeta (uvjeti provedbe) i ispitnog postupka kojim se definira izvršenje određenog puta softverske aplikacije te očekivanih rezultata za tu kombinaciju. Očekivani rezultati upotrebljavaju se za provjeru usklađenosti s određenim zahtjevom ili više njih.

smislene poslovnim korisnicima, razvojnim inženjerima i drugim relevantnim funkcijama u sklopu projekta.

Metodologija: pristup koji se upotrebljava za provedbu sustava UKD

Metodološki pristup koji se upotrebljava za provedbu UKD-a čini spoj metodologije elektronskog upravljanja projektima putem interneta Glavne uprave TAXUD (TEMPO) za fazu konceptualizacije i osiguranje kvalitete i agilnih praksi Glavne uprave SANTE za razvoj i uvođenje. U tom kontekstu, redoviti interni sastanci i demosesije omogućuju raspravu i provedbu stvarnih funkcija, pri čemu se izbjegavaju prekomplicirane ogledne snimke zaslona. Prilagodljivo planiranje omogućuje brži i fleksibilni odgovor na očekivanja i promjene. Kako bi se prikupile povratne informacije povezane sa stvarnom upotrebom i kako bi se sustav prikladno proveo, države članice dobrovoljno će se uključiti čim bude dostupna probna inačica. Ispitnom okruženju će se od četvrtog tromjesečja 2022. moći pristupiti izvana s pomoću generičkih profila za obuku.

Opće planiranje

Značajke UKD-a svrstane su u različite kategorije kako je navedeno u nastavku:

A) „osnovne značajke UKD-a s postojećom osnovom u sustavu TRACES”: temeljne značajke za koje će se upotrijebiti postojeće funkcije;

B) „osnovne značajke UKD-a bez postojeće osnove u sustavu TRACES”: temeljne značajke koje se moraju razviti od početka;

C) „neosnovne značajke UKD-a”: značajke koje su važne, ali nisu temeljne;

D) „vanjske poveznice”: značajke koje se oslanjaju na vanjske ulazne podatke;

E) „nije obuhvaćeno”: značajke UKD-a koje prva inačica sustava UKD ne obuhvaća (npr. umjetna inteligencija).

U tablici u nastavku prikazane su procjene dostupnosti po tromjesečju.

Pregled ciljne dostupnosti na visokoj razini												
Kategorija	2022.				2023.				2024.			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
A – osnovno, upotrebljava TRACES												
B – osnovno, razvoj ispočetka												
C – neosnovne značajke												
D – vanjske poveznice												

A) „Osnovne značajke UKD-a s postojećom osnovom u TNT-u”: temeljne značajke za koje možemo upotrijebiti postojeće funkcije.
B) „Osnovne značajke UKD-a bez postojeće osnove u TNT-u”: temeljne značajke koje se moraju razviti od početka.
C) „Neosnovne značajke UKD-a”: značajke koje su važne, ali nisu temeljne.
Đ) „Vanjske ovisnosti”: značajke koje se oslanjaju na vanjske ulazne podatke (EORI, CSW_CERTEX..).

Tablica 1.: Opći pregled ciljne dostupnosti

Rad je trenutačno organiziran u osam inačica za objavu od prvog tromjesečja 2022. do drugog tromjesečja 2024., s tim da je ta organizacija podložna neprekidnom agilnom usavršavanju i optimizaciji.

Prva inačica (R1) prvenstveno se odnosi na opću funkcionalnu infrastrukturu (npr. subjekti za potporu, indeksi za pretraživanje, referentni podaci, korisnici, uloge), ali i na osnovnu

poslovnu funkcionalnost, kao što su prvi ograničeni skup polja i povezana logika za dokumentaciju UKD-a te prvi nacrt dokumentacije UKD-a.

Kako je vidljivo u tablici (odjeljak „vanjske poveznice"), rad na ugrađivanju u CERTEX još nije započeo (u planu je za drugo tromjesečje 2023.), a činit će znatan dio sveukupne funkcije UKD-a jer će omogućivati razmjenu podataka s nacionalnim carinskim sustavima.

Zahtjev za promjene

Tijekom razvojnih aktivnosti i internih rasprava utvrđeno je više promjena koje treba provesti u MPP-ovima UKD-a od 2. do 4. razine. Stoga će se MPP-ovi ažurirati tijekom trećeg tromjesečja 2022. kako bi odražavali najnovije stanje i u skladu s tim ažurirat će se i dokument o kriterijima za prihvatljivo poslovanje kako bi sadržavao nove skupove podataka (ili ispitne slučajeve) za fazu ispitivanja sustava.

Vanjske sinergije

Komisija je tijekom razdoblja izvješćivanja blisko surađivala s međunarodnim organizacijama, kao što je Međunarodno vijeće muzeja (ICOM), kako bi se osiguralo da sustav uključuje elemente upravljanja rizicima, posebice u vezi s Crvenim popisima ICOM-a[21]. Osim toga, istraživani su drugi alati koje ICOM upotrebljava za zaštitu kulturne baštine (tj. identifikacijska oznaka predmeta[22], opservatorij[23] itd.) radi suzbijanja nezakonite trgovine.

Istodobno, u kontekstu neprekidnog rada na digitalizaciji domene kulturnih dobara i upotrebi inovativnih tehnologija, Komisija istražuje moguće sinergije s međunarodnim organizacijama u vezi s mogućom upotrebom umjetne inteligencije (odnosno za opisivanje kulturnih dobara i prepoznavanje potencijalno lažnih tvrdnji u izjavama uvoznika i zahtjevima za uvozne dozvole).

Suradnja glavnih uprava TAXUD i SANTE

Glavne uprave TAXUD i SANTE opsežno surađuju s obzirom na to da su obje uprave odgovorne za niz politika koje su duboko međusobno isprepletene. Uprave su se dogovorile o operativnom okviru suradnje i dodatno ga ojačale tijekom razdoblja izvješćivanja zahvaljujući kontinuiranom praćenju.

Rad s Projektnom skupinom za „digitalizaciju kulturnih dobara"

Komisija je osnovala Skupinu za digitalizaciju kulturnih dobara projekta Carina[24] (prethodni naziv: „Skupina za uvoz kulturnih dobara projekta Carina" – „SKDP"), koja služi kao forum za raspravu stručnjaka iz nacionalnih carinskih tijela država članica i nadležnih (kulturnih) tijela s iskustvom u provođenju formalnosti izdavanja dozvola na području baštine, poglavito u digitalnom obliku. Ta je skupina pružila potporu u pripremi provedbenog akta i pomaže službama Komisije u definiranju parametara i razradi kriterija za funkcionalne specifikacije sustava UKD.

[21] https://icom.museum/en/resources/red-lists/
[22] https://icom.museum/en/resources/standards-guidelines/objectid/
[23] https://www.obs-traffic.museum/
[24] Skupina za digitalizaciju kulturnih dobara projekta Carina služi kao platforma za raspravu i u njoj se stručnjaci iz nacionalnih carinskih tijela i nadležnih (kulturnih) tijela s iskustvom u provođenju formalnosti izdavanja dozvola na području baštine, poglavito u digitalnom obliku, okupljaju kako bi pružili pomoć za aktivnosti povezane s razvojem sustava UKD.

Projektnu skupinu[25] čine izaslanici iz 14 država članica (AT, BE, BG, GR, ES, LV, PT, RO, DE, NL, IT, FR, HU i DK), a dosad se sastala 14 puta (pet puta za vrijeme razdoblja izvješćivanja od 29. lipnja 2020. do 28. lipnja 2022.).

Projektna skupina je tijekom ovog razdoblja izvješćivanja uglavnom istraživala sljedeća pitanja i raspravljala o njima:

- registracija korisnika za izuzeće od dokumentacijskih zahtjeva (procjena očekivanih brojki, vremenski okvir),
- identifikacija nadležnih tijela država članica unutar sustava UKD,
- dokument o najčešćim pitanjima kako bi se pružila tehnička pomoć korisnicima UKD-a,
- zbirka UKD-a s osnovnim informacijama o zakonima trećih zemalja (izvoznica),
- sigurna pohrana, stvaranje skloništa u državama članicama (dobrovoljni program),
- aspekti koji su korisni u napretku u vezi s tehničkim aktivnostima, kao što su: smanjenje broja polja za slobodni unos teksta u predlošcima za uvoznu dozvolu i izjavu uvoznika te stvaranje popisa vrijednosti, definiranje uloga u sustavu TRACES u skladu sa strukturom koju upotrebljavaju države članice, definiranje smjernica prije registracije, osiguranje toga da će se za svaku državu članicu (za privatne/poluprivatne subjekte ili tijela) upotrebljavati isti evaluacijski kriteriji kako bi se potvrdilo je li institucija usklađena sa zahtjevom pouzdanosti i druga važna pitanja,
- razvoj umjetne inteligencije za upotrebu u budućoj inačici UKD-a, utvrđivanje inovativnih pristupa za rješavanje pitanja načina na koji carina EU-a opisuje i kontrolira kulturna dobra na granici (provedba umjetne inteligencije nije predviđena u prvoj inačici sustava i možda će biti dio budućeg ažuriranja),
- suradnja s međunarodnim organizacijama (npr. ICOM za Crvene popise, posebno radi izrade značajke UKD-a u obliku zbirke radi olakšavanja utvrđivanja ograničenja ili zahtjeva za izvoz u treće zemlje za uprave država članice i uvoznike).

5. RIZICI OD KAŠNJENJA

Rizik 1. – raspodjela osoblja
Komisija u prvotnom prijedlogu nije predvidjela uspostavu informatičkog sustava. Zbog toga nisu dodijeljena odgovarajuća sredstva. Međutim, u tijeku pregovora i na zahtjev suzakonodavca uspostava sustava UKD uključena je u Uredbu, zbog čega su bila potrebna dodatna sredstva koja do tog trenutka nisu bila predviđena. Kad je riječ o osoblju za razvoj informatičkog sustava u Glavnoj upravi TAXUD potrebnom u okviru ovog šestogodišnjeg projekta, u vrijeme završnih političkih trijaloga u prosincu 2018. procijenjeno je da će biti potrebna dva radna mjesta administratora na puno radno vrijeme. Međutim, od sredine srpnja 2020. mogao je biti dodijeljen samo jedan administrator na puno radno vrijeme.

Rizik 2. – pandemija bolesti COVID-19 i kriza u Ukrajini
Javnozdravstvena kriza povezana s pandemijom bolesti COVID-19 u određenoj je mjeri utjecala na kapacitet isporuke tima, a osobito na projektne aktivnosti i sastanke Stručne skupine i Projektne skupine s državama članicama. Održani su virtualni sastanci s kraćim dnevnim redom i ograničenom interakcijom. Nadalje, javnozdravstvena kriza prisilila je

[25] Više pojedinosti o mandatu i radu Projektne skupine potražite u prvom Izvješću Komisije o napretku COM(2020) 342 final.

države članice na preraspodjelu prioritetâ i tako ograničila njihov kapacitet dostavljanja ulaznih podataka i povratnih informacija za datoteku. Istodobno, carine su danas suočene s geopolitičkim napetostima zbog rata u Ukrajini i u tom se kontekstu bave korjenitim promjenama.

Rizik 3. – prijedlog za okruženje jedinstvenog sučelja EU-a za carinu
Dobro funkcioniranje sustava UKD povezano je s uspjehom okruženja jedinstvenog sučelja EU-a za carinu, kojim se nastoji pružiti pravna osnova za funkcioniranje sustava EU CSW-CERTEX. Stup međuvladine suradnje (G2G) tog prijedloga odražava način na koji će carina i nadležna tijela partnera digitalno razmjenjivati podatke. U prvom političkom trijalogu o prijedlogu Uredbe o okruženju jedinstvenog sučelja EU-a za carinu održanom 19. svibnja 2022. suzakonodavci su postigli dogovor kojim se poboljšava i proširuje područje primjene prijedloga Komisije bez učinka na sustav UKD. Nedugo nakon službenog donošenja i objave Uredbe Glavna uprava TAXUD početak će raditi na pripremi provedbenog i delegiranog akta reguliranog tom uredbom. O prijedlogu nacrta tih akata raspravljat će se s državama članicama u novom odsjeku Odbora za Carinski zakonik pod nazivom „okruženje jedinstvenog sučelja" (CCC-SWE). Pozitivan napredak važan je korak naprijed, no sljedeći su važni koraci koje treba razmotriti donošenje u Europskom parlamentu i Vijeću te pripreme za nacrte provedbenog i delegiranog akta.

Rizik 4. –sveukupni prioriteti u razvoju informatičkog sustava carine

Procjena glavnih rizika za pravodobno uvođenje informatičkih sustavâ Carinskoga zakonika Unije (CZU) otkrila je da se rizici uglavnom odnose na države članice i da su povezani s ograničenošću resursa, složenošću projekata i njihovom integracijom, pitanjima ugovora i nabave te nekim vanjskim čimbenicima kao što je pandemija bolesti COVID-19. Neke su države članice naišle na dodatne poteškoće povezane s učinkom Brexita, projektom e-trgovine i u novije vrijeme ratom u Ukrajini. Ta se situacija trenutačno ocjenjuje i razmatraju se mogućnosti izuzeća u okviru CZU-a ili izmjene programa rada CZU-a.

Mjere ublažavanja
Glavna uprava TAXUD izvijestila je o rizicima.

6. ZAKLJUČCI

Glavne mjere poduzete u razdoblju obuhvaćenom ovim trećim izvješćem o napretku mjera za razvoj sustava UKD mogu se sažeti kako slijedi:

* Prva inačica paketa MPP-ova za sustav UKD dovršena je i države članice su je preispitale. Tijekom faze razvoja bit će potrebna dodatna ažuriranja MPP-ova.

* Dokument o kriterijima za prihvatljivo poslovanje dovršen je i u njemu su opisani ispitni scenariji kojima se definiraju ispitne aktivnosti za provjeru svih poslovnih i funkcionalnih zahtjeva te osiguranje njihove provedbe u sustavu. Stoga su izrađene korisničke priče, koje su usklađene s kriterijima za prihvatljivo poslovanje.

* Značajke su svrstane u različite kategorije i u skladu s tim označene u navedenom planu (vidjeti tablicu 1.: Opći pregled ciljne dostupnosti).

* Počeo je razvoj sustava UKD i prvi su osnovni rezultati već vidljivi, a cilj je da se u četvrtom tromjesečju 2022. povežu dionici i da se prikupe povratne informacije. Stoga Glavna uprava TAXUD prati redovite demonstracije tijekom razvojnog ciklusa, a države članice uključit će se čim bude dostupna ispitna inačica.

* Tehničke aktivnosti uznapredovale su zahvaljujući uskoj suradnji s članovima Projektne skupine za „digitalizaciju kulturnih dobara”.

Komisija je dosad ispunjavala utvrđene rokove. Utvrđeni su potencijalni rizici od kašnjenja u isporuci sustava UKD u zadanom roku povezani sa sveukupnim prioritetima u razvoju informatičkog sustava carine i posebice informatičkim sustavima CZU-a. Javnozdravstvena kriza povezana s pandemijom bolesti COVID-19 samo je ponešto utjecala na napredak projekta UKD.

PRILOG I.: VIŠEGODIŠNJE STRATEŠKO PLANIRANJE

Dokumentom MASP-C osigurano je djelotvorno i dosljedno upravljanje informatičkim projektima jer se u njemu utvrđuju i strateški okvir i ključne točke unutar zakonskih rokova utvrđenih u zakonodavstvu. U konačnici su ga države članice odobrile u Skupini za carinsku politiku (SCP) na temelju savjeta Koordinacijske skupine za elektroničku carinu (KSEC) i savjetovanja o trgovini s Kontaktnom skupinom za trgovinu (KST).
Države članice razmotrile su i odobrile planiranje elektroničkog sustava, koje je podrobno opisano u projektnom sažetku 1.18. revizije višegodišnjeg strateškog plana za carinu 2019.

Tablica 1. u nastavku sadržava izvadak planiranja projekta o uvozu kulturnih dobara iz projektnog sažetka 1.18. revizije višegodišnjeg strateškog plana za carinu 2019.

Tablica 1. – Izvadak iz projektnog sažetka 1.18. revizije višegodišnjeg strateškog plana za carinu 2019.

	Ključne točke	*Očekivani datum završetka*
1.	Analiza poslovanja i modeliranje poslovnih procesa	
	– dokument o poslovnom modelu	četvrto tromjesečje 2020.
	– razina 3. (MPP zahtjeva korisnika)	prvo tromjesečje 2022.
	– razina 4. (podroban MPP funkcionalnih zahtjeva)	prvo tromjesečje 2022.
2.	Pravne odredbe	
	– donesene postojeće odredbe*	drugo tromjesečje 2019.
	– donesene buduće odredbe**	drugo tromjesečje 2021.
3.	Faza pokretanja projekta	
	– dokument o viziji	drugo tromjesečje 2021.
	– odluka o odobrenju prijedloga	drugo tromjesečje 2021.
4.	Informatički projekt	
	– specifikacija aplikacije i usluga	drugo tromjesečje 2023.
	– tehnička specifikacija sustava	drugo tromjesečje 2023.
	Faza izgradnje	
	– uvođenje centralnih usluga	treće tromjesečje 2024.
	– ugradnja usluga u nacionalne sustave	nije primjenjivo
	– nacionalno uvođenje	nije primjenjivo
	Prijelazna faza	
	– uvođenje i pokretanje	četvrto tromjesečje 2024.
	– ispitivanje usklađenosti	drugo tromjesečje 2025.
5.	Puštanje sustava u rad	
	– Komisija, tijela država članica i gospodarski subjekti	drugo tromjesečje 2025.
	– treće zemlje i gospodarski subjekti s nastanom izvan EU-a (u slučaju potrebe)	nije primjenjivo
6.	Potpora uvođenju (obuka i komunikacija)	
	– centralno razvijena obuka i komunikacija	četvrto tromjesečje 2024.
	– nacionalni program obuke i komunikacije	četvrto tromjesečje 2024.

* Postojeće odredbe odnose se na Uredbu (EU) 2019/880.
** Buduće odredbe odnose se na provedbene odredbe koje će se donijeti u skladu s Uredbom (EU) 2019/880.

U tablici 2. nalazi se izvadak iz projekta EU CSW-CERTEX, s fokusom na 2. sastavnicu projekta EU CSW-CERTEX, koja je povezana sa sustavom UKD.

Tablica 2. – Izvadak iz projektnog sažetka 1.13. revizije višegodišnjeg strateškog plana za carinu 2019. – 2. sastavnica „EU CSW-CERTEX”		
	Ključne točke	*Očekivani datum završetka*
1.	Analiza poslovanja i modeliranje poslovnih procesa	
	– dokument o poslovnom modelu	prvo tromjesečje 2017.
	– prilog poslovnom modelu	drugo tromjesečje 2023.
	– razina 3. (MPP zahtjeva korisnika)	prvo tromjesečje 2024.
	– razina 4. (podroban MPP funkcionalnih zahtjeva)	prvo tromjesečje 2024.
2.	Pravne odredbe	
	– donesene postojeće odredbe*	na snazi
	– donesene buduće odredbe**	2021.
3.	Faza pokretanja projekta	
	– dokument o viziji	treće tromjesečje 2017.
	– prilog dokumentu o viziji	treće tromjesečje 2023.
	– odluka o odobrenju prijedloga	treće tromjesečje 2023.
4.	Informatički projekt	
	– specifikacija aplikacije i usluga	drugo tromjesečje 2024.
	– tehnička specifikacija sustava	drugo tromjesečje 2024.
	Faza izgradnje	
	– uvođenje centralnih usluga	treće tromjesečje 2024.
	– ugradnja usluga u nacionalne sustave	od četvrtog tromjesečja 2024. nadalje
	– nacionalno uvođenje	od četvrtog tromjesečja 2024. nadalje
	Prijelazna faza	
	– uvođenje i pokretanje	četvrto tromjesečje 2024.
	– ispitivanje usklađenosti	od prvog tromjesečja 2025. nadalje
5.	Puštanje sustava u rad	
	– Komisija, tijela država članica i gospodarski subjekti (napomena: naveden je datum puštanja u rad za Komisiju, a države članice ispitat će usklađenost od drugog tromjesečja 2020.)	drugo tromjesečje 2025.
	– treće zemlje i gospodarski subjekti s nastanom izvan EU-a (u slučaju potrebe)	nije primjenjivo
6.	Potpora uvođenju (obuka i komunikacija)	
	– centralno razvijena obuka i komunikacija	nije primjenjivo
	– nacionalni program obuke i komunikacije	nije primjenjivo

* Postojeće odredbe odnose se na Uredbu (EU) 2019/880.

** Buduće odredbe odnose se na provedbene odredbe koje će se donijeti u skladu s Uredbom (EU) 2019/880.

PRILOG II.: GLAVNE FAZE PROJEKTA I VREMENSKI OKVIR KRITIČNIH KLJUČNIH TOČAKA

